

УДК 336.2:338.1:658.15

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V56(2026)-27

Прокопишин О. С., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

ORCID: 0000-0002-7027-3499

e-mail: os378@ukr.net

Дранус В. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту, Чорноморський національний університет імені П. Могили, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0001-5617-6740

e-mail: drval8@ukr.net

Трансформаційні зміни системи оподаткування та їх вплив на податковий менеджмент підприємств

Анотація. Досліджено особливості функціонування системи оподаткування підприємств у період економічної нестабільності та визначено роль податкового менеджменту як інструменту адаптації суб'єктів господарювання до змін податкового середовища. Розглянуто сутність економічної нестабільності та її вплив на зміну параметрів податкової політики, податкового адміністрування, а також підходів до податкового менеджменту і поведінки підприємств як платників податків. Встановлено, що в умовах кризових явищ відбувається трансформація функціонального призначення податкової системи, яка поєднує фіскальні, регуляторні та антикризові інструменти державного впливу, що зумовлює необхідність перегляду підходів до управління податковими процесами на рівні підприємств.

Проаналізовано трансформаційні зміни податкової системи України у 2022–2025 рр. та визначено їх етапний характер: антикризове пом'якшення, часткове відновлення стандартних механізмів оподаткування та подальше посилення фіскальної складової. Узагальнено інструменти податкової політики, застосовані на різних етапах, а також їх наслідки для бізнесу та державного бюджету. Встановлено, що зазначені зміни сприяли підтримці ліквідності підприємств на початковому етапі, однак у подальшому зумовили зростання податкового навантаження та посилення податкового контролю, що актуалізує необхідність удосконалення податкового менеджменту підприємств, зокрема в частині податкового планування, управління податковими ризиками та забезпечення податкової дисципліни.

Обґрунтовано, що сучасна податкова система України характеризується гібридністю та адаптивністю, що проявляється у поєднанні глибоких інституційних перетворень і поступових змін. Визначено, що ефективність її функціонування в умовах нестабільності залежить не лише від здатності забезпечувати баланс між фіскальними потребами держави та стимулюванням економічної активності підприємств, але й від рівня розвитку податкового менеджменту як складової системи управління підприємством.

Ключові слова: оподаткування підприємств; податковий менеджмент; економічна нестабільність; система оподаткування; воєнний стан; податкова політика; податкові трансформації; податкове адміністрування

Prokopyshyn Oksana, PhD (Economics), Associate Professor, Associate professor of the Department of Accounting and Taxation, Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S.Z. Gzytskyi, Lviv, Ukraine

Dranus Valentyn, PhD (Economics), Associate Professor, Associate professor of the Department of Finance and Credit, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

Transformational Changes in the Tax System and Their Impact on Corporate Tax Management

Abstract. Introduction. Enterprise taxation systems undergo significant changes in regulatory priorities, institutional frameworks, and policy instruments in conditions of economic instability. During periods of heightened uncertainty, traditional tax approaches become ineffective, necessitating adaptive and flexible solutions, including transforming tax management practices at the enterprise level.

Purpose. This study aims to analyze the peculiarities of enterprise taxation systems' functioning and transformation under economic instability, focusing on the Ukrainian experience from 2022 to 2025. Additionally, it seeks to determine the role of tax management in helping businesses adapt to these changes.

Results. It has been established that economic instability transforms the functional role of the tax system, shifting it from a predominantly fiscal mechanism to a combined model that incorporates fiscal, regulatory, and anti-crisis instruments. This study identifies the staged transformation of Ukraine's tax system, which includes crisis mitigation measures in 2022, the

¹Стаття надійшла до редакції: 20.04.2026

Received: 20 April 2026

partial restoration of standard taxation mechanisms in 2023, and the subsequent strengthening of fiscal components in 2024–2025. The instruments applied at each stage — such as tax relief, deferrals, the restoration of tax control, and increased fiscal pressure — have been systematized, as have their effects on businesses and the state budget. Initial tax policy measures were found to contribute to maintaining business liquidity and preventing economic decline. Later stages resulted in an increased tax burden and enhanced administrative control, necessitating improvements in tax management practices, particularly in tax planning, tax risk management, and compliance. The study also emphasizes the importance of digitalization in enhancing tax administration and ensuring the continuity of the tax system under crisis conditions. Additionally, it explores the impact of digitalization on the evolution of tax management strategies within enterprises.

Conclusions. *It has been concluded that Ukraine's modern tax system demonstrates a hybrid and adaptive nature, combining structural transformations with gradual changes. Its effectiveness during periods of economic instability hinges on balancing fiscal sustainability with supporting economic activity and on the development of tax management as an integral part of enterprise management. These findings underscore the importance of flexible tax policies and risk-oriented tax management approaches in ensuring the resilience of the tax system and business entities during times of crisis.*

Keywords: *enterprise taxation; tax management; economic instability; tax system; martial law; tax policy; tax transformation; tax administration.*

JEL Classification: *H20; H25.*

Постановка проблеми. Останнім часом розвиток економіки характеризується високим рівнем нестабільності, що зумовлений поєднанням внутрішніх структурних дисбалансів та зовнішніх екзогенних впливів, серед яких особливе місце займають геополітичні конфлікти та військові дії. В умовах такої нестабільності суттєво змінюються умови функціонування суб'єктів господарювання, зростає невизначеність економічного середовища, порушується передбачуваність фінансових процесів. В свою чергу це ускладнює прийняття управлінських рішень та знижує ефективність традиційних механізмів державного регулювання, зокрема у сфері податкового менеджменту підприємств, який потребує підвищення гнучкості та адаптивності.

Одним із ключових інструментів впливу держави на економіку виступає податкова система, яка в умовах нестабільності зазнає кардинальних трансформацій. Необхідність одночасного забезпечення бюджетної збалансованості та підтримки економічної активності бізнесу зумовлює зміну пріоритетів податкової політики, її інструментів, а також переорієнтацію функціонального призначення податків. Податкова система вимушена виконувати не лише фіскальну, але й регуляторну та антикризову функції, що потребує формування нових підходів до організації та функціонування як самої податкової системи, так і податкового менеджменту на рівні підприємств.

Зазначена проблема актуальна для України в умовах воєнного стану, що виступає критичним проявом економічної нестабільності та супроводжується значними структурними змінами економіки. Такі обставини призводять до трансформації податкової системи в інструмент не тільки наповнення бюджету, а й забезпечення функціонування бізнесу та адаптації економіки до кризових умов, що, у свою чергу, обумовлює необхідність удосконалення податкового менеджменту підприємств як ключового інструменту ефективного управління податковими зобов'язаннями, ризиками та фінансовими потоками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема функціонування системи оподаткування підприємств у період економічної нестабільності перебуває в центрі уваги вітчизняних і зарубіжних дослідників, однак рівень її опрацювання залишається нерівномірним. Наявні наукові праці охоплюють як загальноекономічні аспекти нестабільності, так і окремі питання трансформації податкової системи в умовах криз і воєнного стану.

Теоретичне підґрунтя дослідження економічної нестабільності сформовано у працях Ю. В. Мирошниченка, Н. М. Крючкової та К. В. Завгороднього. Зокрема, Ю. В. Мирошниченко розглядає макроекономічну нестабільність як чинник порушення рівноваги економіки України та джерело негативних наслідків для її розвитку. Перевагою цього підходу є акцент на макроекономічних дисбалансах і системних наслідках нестабільності для національної економіки. Водночас дослідження зосереджене переважно на загальноекономічному рівні й не розкриває механізмів впливу нестабільності на податкову систему підприємств та особливості її адаптації [1].

Н. М. Крючкова аналізує фінансову нестабільність України у контексті глобальних трансформацій, акцентуючи увагу на зовнішніх ризиках, фінансових шоках та вразливості національної економіки [2]. Ця праця є важливою для розуміння фінансового підґрунтя нестабільності, однак її фокус зосереджений передусім на макрофінансовому вимірі, без достатньої деталізації наслідків для податкової політики, податкового адміністрування та поведінки підприємств як платників податків.

В дослідженні К. В. Завгороднього увагу приділено розвитку економіки України в умовах глобальної нестабільності [3]. Позитивним є акцент на зовнішньому середовищі та загальних тенденціях адаптації національної економіки. Проте питання оподаткування розглядаються опосередковано, без системного аналізу інструментів трансформації податкової системи та їх наслідків для бізнесу і бюджету.

Частина наукових публікацій присвячено безпосередньо функціонуванню податкової системи в умовах воєнного стану. Так, Н. Я. Шкроміда та Г. В. Лещук досліджують виклики для бізнесу та адаптацію облікових систем у контексті змін податкової системи України [4]. Перевагою цього дослідження є акцент на практичних труднощах функціонування бізнесу в умовах воєнного часу. Водночас у праці переважає прикладний аспект, тоді як системний аналіз етапності трансформації податкової системи, співвідношення фіскальних і стимулюючих механізмів та наслідків їх застосування для різних секторів економіки потребує подальшого поглиблення.

Праця М. М. Blikhar присвячена податково-правовому регулюванню в умовах воєнного стану [5]. Її сильною стороною є правовий аналіз нормативних змін і проблем регуляторного середовища. Проте дослідження переважно зосереджене на юридичному аспекті й недостатньо розкриває економічну логіку трансформацій податкової системи, їх функціональні наслідки для підприємств та бюджету, а також ризики реалізації податкових змін.

Л. Маршук і Д. Пасічник розглядають проблеми системи оподаткування підприємств в умовах воєнного стану [6]. Автори акцентують увагу на зміні податкових режимів, спрощенні умов оподаткування та особливостях функціонування бізнесу. Разом із тим дослідження переважно фіксує окремі законодавчі новації, не пропонуючи цілісної концептуальної моделі еволюції податкової системи в умовах кризи.

Н. Kostyshyn і Т. Yakovets аналізують обліково-податкову систему в умовах стану війни [7]. Їх праця є корисною з погляду практики ведення обліку та оподаткування в кризових обставинах. Однак вона не виходить на рівень узагальнення інституційних змін податкової системи і не розкриває питання взаємозв'язку між податковими інструментами, податковими ризиками та адаптацією підприємств.

У роботі N. Shalimova, O. Magopets та V. Shalimov досліджено виклики для податкової системи у воєнний період та напрями її реформування з урахуванням європейських тенденцій [8]. Безперечною перевагою є поєднання національного та європейського контекстів, а також увага до перспектив реформування. Водночас дослідження має більш нормативно-рекомендаційний характер і недостатньо деталізує етапність трансформації податкової системи та її неоднорідний вплив на підприємства і державні фінанси.

О. А. Тат'янченко аналізує проблеми податкового законодавства в умовах воєнного стану [9]. Автор слушно акцентує увагу на правовій нестабільності, частих змінах нормативної бази та складності їх практичного застосування. Разом із тим фокус роботи є переважно юридичним, що обмежує можливість оцінки ширших економічних наслідків податкових змін і трансформацій податкової політики.

Праця І. В. Жиглей та Д. О. Майковця присвячена оподаткуванню ПДВ в Україні в умовах економічної нестабільності [10]. Це дослідження є важливим, оскільки демонструє, як нестабільність впливає на один із ключових бюджетоформуючих податків. Однак його галузевий фокус на ПДВ звужує аналітичне поле, не охоплюючи загальної логіки перебудови системи оподаткування підприємств, етапності змін і взаємодії різних податкових інструментів.

У статті О. Р. Melnyk, О. А. Kotsiuba та О. R. Nebesna розглядається сутність податку на прибуток підприємств в умовах воєнного стану [11]. Дослідження корисне для розуміння окремих аспектів корпоративного оподаткування, але не охоплює всю систему податкових трансформацій у кризових умовах і не дає узагальненого бачення змін у механізмах функціонування системи оподаткування підприємств.

Невирішеними раніше частинами загальної проблеми, яким присвячується дана стаття, є: систематизація особливостей функціонування системи оподаткування підприємств у період економічної нестабільності як цілісного багаторівневого явища; виявлення логіки та етапності трансформаційних змін податкової системи України у 2022–2025 рр.; узагальнення інструментів податкової політики, що застосовувалися на різних етапах кризового періоду, та оцінка їх наслідків для бізнесу і бюджету.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз особливостей функціонування системи оподаткування підприємств у період економічної нестабільності та обґрунтування напрямів її трансформації в умовах воєнного стану на прикладі України, з урахуванням поєднання фіскальних, стимулюючих і антикризових інструментів податкової політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна нестабільність є об'єктивною характеристикою розвитку економіки, що проявляється у коливаннях макроекономічних показників, порушенні рівноваги між попитом і пропозицією, зростанні невизначеності та рівня ризиків господарської діяльності. У широкому розумінні вона охоплює кризові явища різного характеру, зокрема фінансові кризи, інфляційні шоки, структурні диспропорції, інституційні трансформації, а також екзогенні чинники – геополітичні конфлікти та воєнні дії. Таке середовище зумовлює необхідність підвищення адаптивності управлінських рішень [1].

У таких умовах порушується передбачуваність економічних процесів і обмежуються можливості довгострокового планування. Це супроводжується зростанням волатильності фінансових результатів, нестабільністю грошових потоків, змінами структури витрат і доходів, а також посиленням внутрішніх і зовнішніх ризиків. За таких умов функціонування

економічні системи переходять до режиму нестійкого розвитку [2; 3].

Водночас економічна нестабільність має подвійний характер. З одного боку, вона знижує фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємств, з іншого – стимулює інноваційні процеси та структурні трансформації, формуючи передумови для оновлення економіки [2].

У контексті державного регулювання економічна нестабільність виступає визначальним фактором трансформації податкової системи [4]. Податкова система як інструмент регулювання змушена адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища. При цьому змінюється баланс між її функціями: у стабільних умовах домінує фіскальна, тоді як у кризових – посилюється регуляторна, зокрема її антикризова складова [5].

Вплив нестабільності на оподаткування проявляється насамперед у зміні параметрів податкової політики. Держава застосовує широкий спектр інструментів – від податкових пільг, відтермінування зобов'язань і зниження ставок до посилення фіскального тиску з метою забезпечення бюджетної збалансованості. Така варіативність рішень має адаптивний характер і водночас підвищує рівень регуляторної невизначеності для підприємств [1; 2; 3; 10].

Суттєво трансформується і система податкового адміністрування. В умовах кризи поєднуються спрощення процедур звітності та підвищення гнучкості контролю з одночасним розвитком

цифрового адміністрування. Використання електронних сервісів забезпечує дистанційну взаємодію платників з податковими органами, підвищує прозорість і ефективність збору податків.

На рівні підприємств змінюються підходи до податкового планування, яке набуває короткострокового характеру та орієнтується на забезпечення ліквідності й мінімізацію податкових ризиків. Це зумовлює інтеграцію податкового менеджменту у загальну систему управління ризиками підприємства.

Кризові явища виступають каталізатором глибинних змін у податковій системі. Вони зумовлюють перегляд інституційних засад, трансформацію інструментів регулювання та перехід від переважно фіскальної моделі до комбінованої, що поєднує фіскальні, стимулюючі та стабілізаційні функції.

Трансформаційні процеси також проявляються у зміні структури податкових надходжень і диференціації податкового навантаження між секторами економіки. Держава прагне одночасно забезпечити стабільність бюджетних доходів і підтримати стратегічно важливі галузі, що реалізується через застосування податкових преференцій та спеціальних режимів.

Важливою характеристикою трансформацій є їх поетапність. Еволюція податкової системи України у 2022–2025 рр. має чітко виражений етапний характер, що відображає зміну пріоритетів державної політики залежно від глибини кризових явищ (рис. 1).

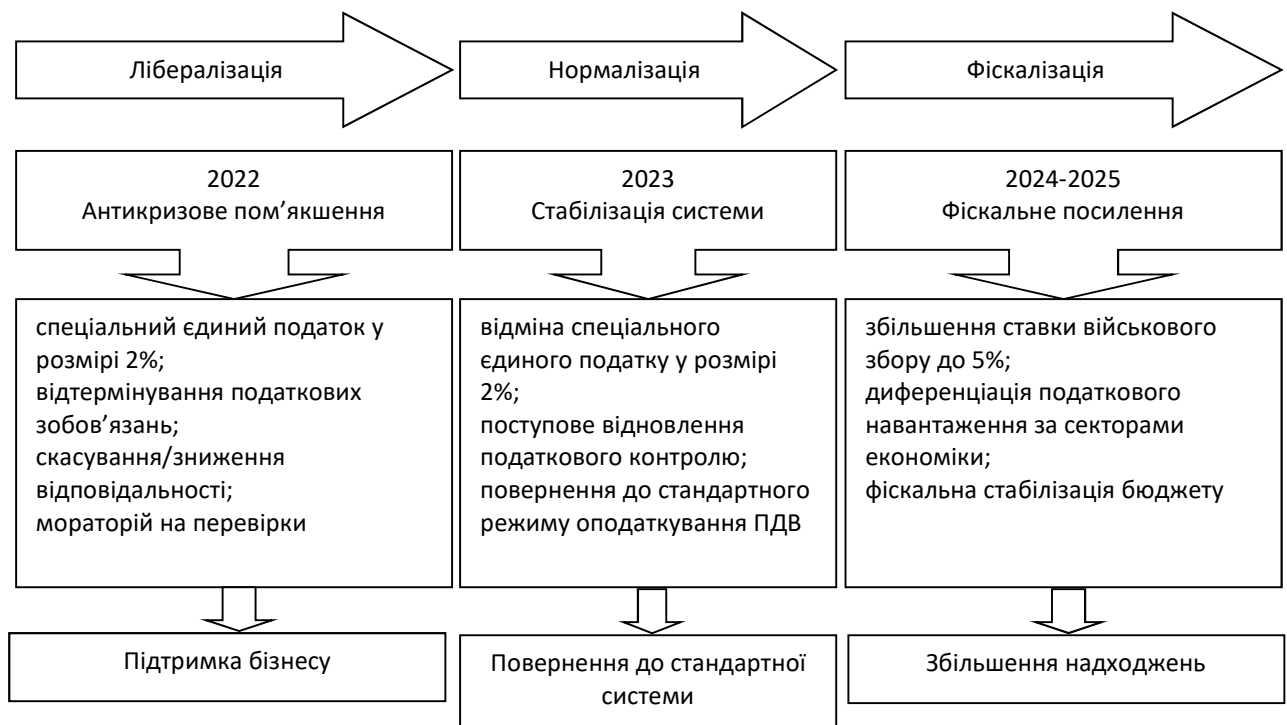

Рисунок 1 - Зміни податкової системи України в умовах воєнного стану

Джерело: авторська розробка

Узагальнення трансформаційних змін податкової системи в умовах криз, їх інструментів, макропоказників, що підтверджують кризове явище, наслідки для бізнесу та бюджету представлено в табл. 1-3.

Таблиця 1 **Етапи трансформації системи оподаткування підприємств в умовах воєнного стану в Україні**

Етап	Зміни	Інструменти	Макропоказники
2022 – антикризове пом'якшення	лібералізація	введення єдиного податку 2% від обороту; можливість переходу для великого бізнесу; звільнення від: податку на прибуток; ПДВ (для платників 2%); звільнення імпорту від ПДВ і мита (тимчасово); спрощення митних процедур Відтермінування податкових зобов'язань, можливість: не сплачувати податки у разі неможливості; не подавати звітність. Скасування/зниження відповідальності, відсутність штрафів за: несвоєчасну сплату; неподання звітності; мораторій на більшість перевірок	дефіцит бюджету 914,9 млрд грн; ВВП зменшився на 4,8%; падіння податкових надходжень на 7,6% менше порівняно з 2021 роком
2023 – повернення до системи	нормалізація	скасування спрощеного режиму 2% та повернення до загальної системи оподаткування; відновлення оподаткування ПДВ, у тому числі імпортних операцій; відновлення механізму адміністрування ПДВ (реєстрація податкових накладних, податковий кредит); повернення штрафних санкцій за порушення податкового законодавства; застосування пені за несвоєчасну сплату податків; контроль за податковими ризиками; підвищення вимог до звітності;	дефіцит 1 296,5 млрд грн або 20,6% ВВП; зростання ВВП 3,2%; стабілізація частки податків податкових надходжень: на 45,2% більше порівняно з 2022 роком
2024–2025 – фіскальне посилення	фіскалізація	підвищення військового збору; посилення оподаткування окремих секторів економіки (зокрема фінансового); диференціація податкового навантаження за секторами економіки; поступове згортання податкових пільг; посилення податкового адміністрування та контролю; розширення бази оподаткування; відновлення повноцінного функціонування податкової системи;	2024 рік Дефіцит бюджету 1 359,4 млрд грн; ВВП 3,6% зростання; податкових надходжень: на 27,5% більше порівняно з 2023 роком 2025 рік Дефіцит бюджету 1 635,8 млрд грн; ВВП 1,8% зростання; податкових надходжень: на 20,7% більше порівняно з 2024 роком

Джерело: систематизовано авторами на основі [12-17] та власних спостережень

Таблиця 2 Наслідки для бізнесу та бюджету на різних етапах трансформації системи оподаткування підприємств

Етап	Характер змін	Результати для бізнесу	Наслідки для бюджету
2022 – антикризове пом'якшення	лібералізація	швидке зниження податкового навантаження; підтримка ліквідності бізнесу; забезпечення критичного імпорту; стабілізація ринку товарів	зниження фіскальної ефективності податкової системи; розширення дефіциту державного бюджету; зростання боргового навантаження; посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування;
2023 – повернення до системи	нормалізація	поступове зростання податкового навантаження; відновлення податкової дисципліни та прозорості діяльності; ускладнення умов ведення бізнесу через повернення контролю; зниження ліквідності підприємств; адаптація бізнесу до стандартних умов оподаткування; підвищення витрат на податкове адміністрування;	зростання податкових надходжень; часткова стабілізація бюджетних доходів; зменшення бюджетного дефіциту; відновлення фіскальної ефективності податкової системи; зниження залежності від зовнішнього фінансування (відносно 2022 р.);
2024–2025 – фіскальне посилення	фіскалізація	зростання податкового навантаження; зниження рівня фінансової гнучкості підприємств; підвищення витрат на податкове адміністрування; стримування інвестиційної активності; посилення вимог до податкової дисципліни; адаптація бізнесу до посилених фіскальних умов;	зростання податкових надходжень; підвищення фіскальної ефективності податкової системи; забезпечення бюджетної збалансованості; скорочення бюджетного дефіциту; зміцнення стійкості державних фінансів;

Джерело: систематизовано на основі [6, 9, 12, 15]

Наведені положення підтверджуються практикою функціонування податкової системи України у 2022–2025 рр., що відображає адаптивну реакцію держави

на виклики воєнного часу та економічної нестабільності та підтверджує етапність трансформаційних процесів.

Таблиця 3 Трансформаційні зміни податкової системи в умовах криз

Зміни	Інструменти	Наслідки	Ризики
Фіскальні (бюджетоорієнтовані)	підвищення ставок окремих податків; розширення бази оподаткування; посилення контролю за сплатою податків	зростання бюджетних надходжень; забезпечення фінансування державних витрат	зниження ділової активності; зростання тінізації економіки; податкове навантаження на бізнес
Стимулюючі (підтримка бізнесу)	податкові пільги; податкові канікули; зниження ставок; інвестиційні податкові кредити; прискорена амортизація	підтримка ліквідності підприємств; стимулювання інвестицій та інновацій; збереження зайнятості	втрати бюджету; нецільове використання пільг; викривлення конкуренції
Адміністративні (спрощення та цифровізація)	спрощення звітності; електронні сервіси; автоматизація контролю; ризик-орієнтовані перевірки	зниження адміністративного навантаження; підвищення прозорості; ефективність збору податків	кіберризиками; технічні збої; нерівний доступ до цифрових інструментів
Регуляторні (зміна правил гри)	часті зміни законодавства; введення тимчасових норм; спеціальні податкові режими	швидка адаптація до кризових умов; гнучкість податкової політики	регуляторна невизначеність; складність планування; зростання правових ризиків
Структурні (перерозподіл податкового навантаження)	зміна співвідношення прямих і непрямих податків; диференціація за галузями; підтримка пріоритетних секторів	стабілізація бюджетних надходжень; підтримка стратегічних галузей	дисбаланси у податковій системі; нерівномірне навантаження; галузеві перекося
Антикризові (тимчасові заходи)	відтермінування сплати податків; реструктуризація боргу; зниження штрафів; мораторій на перевірки	зменшення фінансового тиску на бізнес; збереження платоспроможності підприємств	накопичення податкового боргу; відкладений фіскальний тиск; ризик зловживань
Інституційні (системні реформи)	реформування податкових органів; удосконалення нормативної бази; інтеграція з міжнародними стандартами	підвищення ефективності податкової системи; зростання довіри бізнесу; довгострокова стабільність	тривалість впровадження; інституційна інерція; витрати на реформування
Воєнно-адаптивні (специфічні для воєнного стану)	спрощена система (2%); податкові пільги для критичних галузей; звільнення/відстрочки; спеціальні режими імпорту	збереження функціонування бізнесу; підтримка критичної інфраструктури; швидка адаптація економіки	зниження доходів бюджету; тимчасовість ефектів; складність повернення до стандартної системи

Джерело: систематизовано авторами на основі [2, 5, 7, 8, 9-11]

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що в умовах економічної нестабільності система оподаткування підприємств набуває адаптивного та багатофункціонального характеру. Податкова політика змінює свої пріоритети, поєднуючи фіскальні, стимулюючі та антикризові інструменти державного впливу. Динаміка змін у 2022–2025 рр. демонструє чітку етапність трансформації: від антикризового пом'якшення з орієнтацією на підтримку бізнесу та збереження його ліквідності до поступового відновлення стандартних механізмів оподаткування і посилення фіскальної складової з метою забезпечення бюджетної збалансованості.

Ключові зміни відбуваються не лише на рівні податкової політики, але й у сфері податкового адміністрування, яке поєднує спрощення процедур

для платників із посиленням контролю та активною цифровізацією процесів. Така трансформація сприяє підвищенню ефективності функціонування податкової системи та забезпеченню її безперервності в кризових умовах. Разом із тим посилення диференціації податкового навантаження та зміна інструментів податкового регулювання супроводжуються зростанням податкових ризиків, що потребує інтеграції податкового менеджменту в систему управління ризиками підприємств.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язати з поглибленням аналізу інструментів податкового стимулювання розвитку підприємств, оцінкою ефективності податкових трансформацій у довгостроковій перспективі.

Література:

1. Мирошниченко, Ю. В. Макроекономічна нестабільність та її наслідки для економіки України. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет; Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Том 25. № 1. С. 83-88. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/2438c30b-2018-40ef-86e0-99118e8a4db8/content>.
2. Крючкова Н. М. Фінансова нестабільність в Україні у контексті глобальних трансформацій. 2024. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13644617>
3. Завгородній К. В. Аналіз розвитку економіки України в умовах глобальної нестабільності. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 2. С. 46 – 52. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-2-5>.
4. Шкроміда Н. Я., Лещук Г. В. Податкова система України в умовах воєнного стану: виклики для бізнесу та адаптація облікових систем. *Український економічний часопис*. 2025. № 10. С. 142–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-22>.
5. Blikhar M. M. Tax and legal regulation under martial law: challenges and ways of improvement. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. 2025. Vol. 2, no. 5. pp. 105–109. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.15>.
6. Маршук Л., Пасічник Д. Проблеми системи оподаткування підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-90>.
7. Kostyshyn N., Yakovets T. Accounting and taxing system in conditions of the state of war: how to act and what the consequences. *Herald of Economics*. 2022. No. 2. pp. 99. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.099>.
8. Shalimova N., Magopets O., Shalimov V. Challenges Facing the Tax System in Wartime and Directions for Its Reform Taking into account European Trends. *Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*. 2024. No.12(45). pp. 274–285. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).274-285](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).274-285).
9. Tatyanchenko O. A. Problems of tax legislation in the conditions of martial law. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*. 2024. Vol. 1, no. 80. P. 582–587. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.89>
10. Жиглей І. В., Майковець Д. О. Оподаткування податком на додану вартість в Україні в умовах економічної нестабільності. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 3(109). С. 23–36. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-3\(109\)-23-36](https://doi.org/10.26642/ema-2024-3(109)-23-36).
11. Melnyk O. P., Kotsiuba O. A., Nebesna O. R. The essence of corporate income tax under martial law. *Scientific journal of public and private law*. 2023. No. 4. P. 150–154. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.4.27>.
12. Податковий кодекс України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
13. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>.
14. Воєнний стан: зміни в оподаткуванні. *KPMG*. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/media/press-releases/2024/09/voyennyi-stand-zminy-v-opodatkuванні.html>.
15. GDP (annual % growth). *World Bank Data360*. URL: https://data360.worldbank.org/en/indicator/WB_WDI_NY_GDP_MKTP_KD_ZG?country=UKR&view=trend.
16. Доходи зведеного бюджету за 2022 рік. *Міністерство Фінансів України*. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/Zvit_2022_сайт.pdf.
17. Державний бюджет. *Міністерство Фінансів України*. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/state-budget>.

References:

1. Myroshnychenko, Y. V. (2016). Makroekonomichna nestabilnist ta yii naslidky dlia ekonomiky Ukrainy [Macroeconomic instability and its consequences for the economy of Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz*, 25(1), 83–88. <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/2438c30b-2018-40ef-86e0-99118e8a4db8/content>
2. Kriuchkova, N. M. (2024). Finansova nestabilnist v Ukraini u konteksti hlobalnykh transformatsii [Financial instability in Ukraine in the context of global transformations]. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13644617>
3. Zavorodniy, K. V. (2022). Analiz rozvytku ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalnoi nestabilnosti [Analysis of economic development of Ukraine under global instability]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki*, 7(2), 46–52. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-2-5>
4. Shkromyda, N. Ya., & Leshchuk, H. V. (2025). Podatkova systema Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: vyklyky dlia biznesu ta adaptatsiia oblikovykh system [Tax system of Ukraine under martial law: Challenges for business and adaptation of accounting systems]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, 10, 142–147. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-22>
5. Blikhar, M. M. (2025). Tax and legal regulation under martial law: Challenges and ways of improvement. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2(5), 105–109. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.15>
6. Marshuk, L., & Pasichnyk, D. (2022). Problemy systemy opodatkuвання pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu [Problems of enterprise taxation system under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-90>
7. Kostyshyn, N., & Yakovets, T. (2022). Accounting and taxing system in conditions of the state of war: How to act and what the consequences. *Herald of Economics*, 2, 99. <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.099>
8. Shalimova, N., Magopets, O., & Shalimov, V. (2024). Challenges facing the tax system in wartime and directions for its reform taking into account European trends. *Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*, 12(45), 274–285. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).274-285](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).274-285)
9. Tatyanchenko, O. A. (2024). Problems of tax legislation in the conditions of martial law. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 1(80), 582–587. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.89>
10. Zhyhlej, I. V., & Maikovets, D. O. (2024). Opodatkuвання podatkom na dodanu vartist v Ukraini v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [VAT taxation in Ukraine under economic instability]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 3(109), 23–36. [https://doi.org/10.26642/ema-2024-3\(109\)-23-36](https://doi.org/10.26642/ema-2024-3(109)-23-36)
11. Melnyk, O. P., Kotsiuba, O. A., & Nebesna, O. R. (2023). The essence of corporate income tax under martial law. *Scientific Journal of Public and Private Law*, 4, 150–154. <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.4.27>

12. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. (2011). Verkhovna Rada of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
  13. Pro zakhyst interesiv subiektiv podannia zvitnosti ta inshykh dokumentiv u period dii voiennoho stanu abo stanu viiny (2022). Verkhovna Rada of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>
  14. KPMG. (2024). Voiennyi stan: zminy v opodatkuvanni [Martial law: Changes in taxation]. <https://kpmg.com/ua/uk/media/press-releases/2024/09/voiennyy-stand-zminy-v-opodatkuvanni.html>
  15. World Bank. (2024). GDP (annual % growth). https://data360.worldbank.org/en/indicator/WB_WDI_NY_GDP_MKTP_KD_ZG?country=UKR&view=trend
  16. Ministry of Finance of Ukraine. (2022). Dokhody zvedenoho biudzhetu za 2022 rik [Consolidated budget revenues for 2022]. https://www.mof.gov.ua/storage/files/Zvit_2022_cayt.pdf
  17. Ministry of Finance of Ukraine. (2025). Derzhavnyi biudzheth [State budget]. <https://www.mof.gov.ua/uk/state-budget>
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License